

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання рівень конкурентоспроможності підприємств визначається здатністю до нововведень, тобто істотно залежить від рівня інноваційної діяльності, яка є неможлива без відповідного фінансового забезпечення. Питання фінансового забезпечення є актуальним, оскільки, зважаючи на дефіцит власних фінансових ресурсів, значна складність залучення інвестицій та високий рівень відсотків за банківські кредити.

Найважливішим завданням забезпечення збалансованості економіки підприємства та підвищення рівня його конкурентоспроможності на ринку сьогодні є збільшення темпів інноваційного відновлення, розширення масштабів застосування досконалої техніки і технологій, перехід від екстенсивного типу економічного зростання до інтенсивного, заснованого в першу чергу на інноваціях. Активізація науково-технічного розвитку обумовлює необхідність створення цілісної системи його фінансового забезпечення, узгодження інтересів держави, фінансових установ та суб'єктів господарювання щодо розширення темпів, напрямків і механізмів акумуляції та трансформації фінансових ресурсів. Вказані процеси повинні відбуватися в контексті забезпечення інвестиційних потреб економіки підприємства щодо реалізації технологічних змін та належної мотивації інноваційного підприємництва [1].

Вагому роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку підприємства і країни загалом відіграє інноваційна діяльність, яка вимагає постійного вкладення коштів в економіку, у створення і модернізацію основних фондів усіх галузей господарства, їх технічне переозброєння, створення нової техніки і впровадження новітніх технологій. Проте недосконалість фондового ринку й окремі негативні тенденції в економіці стримують ефективний процес активізації інноваційної діяльності. З іншого боку, низький рівень життя населення й слабкий фінансовий стан суб'єктів господарювання звужують можливості банківських установ щодо мобілізації вільних коштів як потенційного інвестиційного ресурсу.

Недостатні обсяги інноваційних засобів призвели до значного фізичного зносу виробничого обладнання, підвищенню додаткового споживання електроенергії, продовження терміну експлуатації діючого обладнання, яке вичерпало свій ресурс. Тому потребують обґрунтування напрямки інноваційної діяльності на кожному підприємстві, а на рівні держави – розроблення інноваційної політики та інноваційної стратегії. Залучені іноземні інвестиційні ресурси можуть використовуватися як додаткове джерело фінансування інноваційно-інвестиційних проєктів разом з власними ресурсами підприємства (прибутком, амортизаційними відрахуваннями тощо) та відповідними коштами цільової підтримки підприємства [2].

Основними елементами державної фінансової політики сприяння розвитку інноваційного середовища є: створення фінансових механізмів державної підтримки інноваційної діяльності у напрямі фінансування через систему державних науково-технічних програм різного рівня та через спеціально створені фонди; організаційно-правові методи впливу держави на формування інфраструктури інноваційної сфери; створення інформаційної бази на ринку інноваційної продукції; інституційне та організаційно-правове забезпечення функціонування ефективного механізму реалізації фінансової політики держави [3].

Одним із потужних засобів інноваційного розвитку вітчизняної економіки є державний фінансовий сектор. За допомогою бюджетних коштів потрібно стимулювати таких виробників, які не можуть розвиватися та функціонувати самостійно за рахунок власних ресурсів, особливо це стосується суб'єктів інноваційної сфери. Серед доходів бюджету особливе місце займають кошти, отримані від приватизації державного майна, які можуть слугувати потужним джерелом фінансування інноваційного оновлення і модернізації державних підприємств.

Важливою складовою політики фінансового забезпечення інноваційного розвитку в Україні на сучасному етапі є податкова політика. У контексті утвердження інноваційної моделі економічних перетворень ефективною буде лише податкова політика, яка ґрунтуватиметься на таких засадах: максимальній узгодженості та взаємозалежності фінансової, інноваційної та податкової політики;

активізації функціонування податкової системи у забезпеченні інноваційного розвитку економіки; застосуванні податкових пільг, пільгового кредитування інноваційних проектів та відповідної амортизаційної політики і політики для стимулювання інноваційної діяльності [3].

На основі аналізу проблем оподаткування суб'єктів підприємницької та науково-технічної діяльності можна зробити висновок, що вітчизняна система оподаткування потребує радикального реформування щодо диференційованого і жорсткого упорядкування механізму надання податкових пільг та посилення контролю за цільовим використанням коштів від їх отримання. Крім того, пільговий режим оподаткування мав охоплювати всі стадії життєвого циклу інновацій, а також етапи розробки, виробництва, реалізації, використання та обслуговування нововведень.

У вітчизняній економіці дотепер не набула достатнього рівня розвитку інституційна інфраструктура фінансової підтримки інноваційної діяльності. Так, позабюджетні галузеві фонди, фонди підтримки наукових ініціатив та спеціалізовані фінансово-кредитні установи не стали дієвими учасниками реалізації на макро- і мікрорівнях інвестиційно-інноваційної політики, спрямованої на технічну модернізацію підприємств, упровадження новітніх науково-технічних розробок та відродження вітчизняного конкурентоспроможного виробництва [2].

Ефективність проведення реструктуризації підприємств та економіки на інноваційних засадах у цілому залежить від оптимального співвідношення джерел фінансування інноваційного розвитку. У промислово розвинутих країнах для вирішення проблеми пошуку фінансування інноваційного розвитку залучаються пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні та венчурні фонди, які оперують так званими "довгими грошами", що надає їм можливість брати участь в інноваційних проектах зі значним терміном реалізації та здійснювати довгострокове інвестування. [4].

Аналіз процесів, які відбуваються в Україні, доводить, що невід'ємною складовою фінансової підтримки інноваційного розвитку є створення умов для найширшого залучення різноманітних джерел фінансування суб'єктів інноваційного процесу. В Україні ні фінансовий ринок, ні банківська система не можуть у повному обсязі задовольнити потреб інноваційного розвитку підприємства, оскільки однією з основних проблем банківської системи України є домінування короткострокових кредитів, які не здатні забезпечити повний цикл реалізації інноваційних продуктів. Рівень інноваційного забезпечення розвитку підприємства пов'язаний із необхідністю пошуку нових методичних підходів, що дають змогу оцінювати найефективніший напрям наукових досліджень, технологій, відновлення виробничого потенціалу і випуску нової продукції відповідно до вимог ринку. Отже, фінансова політика інноваційного розвитку має базуватися на логіці реалізації інноваційного продукту, а саме включати фінансове забезпечення освіти і науки (науково-дослідні роботи і програми), виробництва та продажу інноваційних продуктів, створення науково-технічних передумов для комплексного техніко-технологічного оновлення підприємств.

1. Сокирська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І.Г. Сокирська // Фінанси України – 2003. – С. 89 – 93. 2. Аніловська Г.Я. Інтеграція України у світове господарство / Г.Я. Аніловська // Фінанси України. – 2003. – № 10. – С. 6-9. 3. Рассуждай Л.М. Напрямки фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств [Електронний ресурс] / Рассуждай Л.М.; Інститут економіки промисловості НАН України Донецького юридичного інституту Луганського державного університету МВС України – Текст. дані. – [Режим доступу]: vuzlib.org/articles/4775. – Назва з екрана. 4. Карлін М.І. Фінансова система України: навчальний посібник для студ. вузів / М.І. Карлін. - К. : Знання, 2007. - 324 с.